

Dostlar, tanışlar, müxtəlif səviyyeli insanlar arasında ibadət və itaatin, ya da səxavətin üstün olması barədə edilən şükür mübadiləsinin, bəzən də mübahisələrin dəfələrlə şahidi olmuşam. Hər kəs öz qənaətində haqlı olduğunu sübut etmək üçün müxtəlif həyatı misallar çəkir, fikrini israrla müdafiə etməyə çalışır.

Əslində mübahisəyə o qədər də ehtiyac yoxdur, çünkü hər bir fikirlə bağlı səxavın cavabı öz-özlüyündə bəllidir. İtaat və ibadəti yerinə yetirmək hər bir insanın qadir Allah qarşısındaki borcunu qaytarmasıdır. Əgər bunları etməsən, Allahın əmrini pozursan, günah sahibi olursan.

Səxavət isə Allah-Taala tərəfindən bəyənilən xeyrəxah əməl, hamının xoşadığı işdir. Yəni, insanların Allah ona bəxş etdiklərindən müəyyən qismını Allah yolunda ehtiyacılırlara xərcələməsidir.

Allahı dərk edən, Onun buyurduqlarını yerinə yetirməyi özlərinin həyat amalı seçən möminlər, təqva sahibləri imkanları müqabilində başqalarına maddi və mənəvi cəhətdən yardımçı olduqda savab sahibi olur, ilk növbədə özləri daxili rahatlıq hiss keçirir, sevinirlər.

Xeyrəxahlığının əli məqamı

İslamın əziz peygəmbəri Məhəmməd (s) buyurur: "Səxavəli adam Allah, xalqa və Cənnətə yaxın, Cəhənnəmdən uzaqdır. Xəsis adam isə Allahan, xalqdan və Cənnətdən uzaq, Cəhənnəmə yaxındır. Allah-Taala səxavəli cahili xəsis abidən çox dost tutur".

Dini mənbələrdə qeyd olunur ki, Allah-Taala Cənnəti yaradandan sonra Cənnət dilo gəlib soruşdu:

- Pərvəndigara, meni kimin üçün yaratmışan?
- Allah-Taala buyurdu:
- Bütün səxavəti və Allahdan qorxan adamlar üçün.
- Cənnətdən cavab geldi:
- Pərvəndigara, razi qaldım.

Müqəddəs Kitabımız "Qurani-Kərim"də insanları yaxşı əməllərə, Yərədanın onlara bəxş etdikləri mal-dövlətdən Allah yolunda xərcəlməyə, ehtiyacılırlara yardım göstərməyə, axırtdə Allahın razılığını elda etməyə çağırın çoxlu ayələr vardı ki, müsəlmanları xeyrəxahlığa sövq edir, bu yolla onları ibrat almağı, düzgün torbiyyə, exlaqa dəvət edir. "Bəqərə" surəsində deyilir: "Malınızı Allah yolunda xərcəleyin və cihad yolunda xərcəlməyi terk et - məkəd və ya onu Allah yoluandan başqa bir yerə sərf etməkə özünüzü öz elinizlə təhlükəyə atmayım. Yaxşılıq edin ki, şübhəsiz, Allah yaxşılıq edənləri

sevir" ("Qurani-Kərim", Ərəbcədən tərcümənin müəllifi Ayotulla Mirzə Əli Meşkini Ərdəbili, Bakı-2009, 195-ci sayı).

Ayədə insanlardan tələb olunur ki, mallarını Allah yolunda xərcəsinsin, Allah yaxşılıq edənləri sevir, əgər başqa yerə sərf etsələr, özlərini öz əlləri ilə təhlükəyə atmış olurlar.

"Zümrə" surəsinin 10-cu ayəsində oxuyuruq: "(Mənim bəndələrim) de: "Ey monim iman goturmuş bəndələrim, Rəbbimizdən qorxun! Bu dünyada (əməl və etiqadda) yaxşılıq edənlər üçün (həm dünyada, həm də axırtda) gözəl mükafat vardır. Allahın yeri genişdir (əgər bir yerde dindarlıq edə biləməsoniz, başqa bir yerde hicrət edin) şübhəsiz; səbətlərinin mükafatları saysız-hesabsız və kamıl şəkildə veriləcəkdir" (səh.459).

Allah-Taala ayədə buyurur ki, yaşadığı zamanədə əməl və etiqadda yaxşılıq edənlər üçün həm dünyada, həm də axırtda gözəl mükafatlar vardır. Yer üzü bütövlükdə Allahə məxsusdur. Bir yerde dininizin əməllərini yerinə yetirə biləməsoniz, başqa yerə köçün. Səbətlərinin əzdiyətə, səbər görə mükafatları saysız-hesabsız və kamıl şəkildə ödəməcəkdir.

Bəndənin pak niyyətlə öhdəsindəki malının ən yaxşısını ən ehtiyachi yerə xərcəlməsi Allahə bərc kimi dəyərləndirilmelidir. Bu barədə "Hədîd" surəsində deyilir: "Allaha bərc - (xalis niyyətlə malının ən yaxşılarından əməltəcək yerdə) gözəl bərc verən varmı ki, Allah da onu, onun üçün neçə qat artırsın və (axırtda) ona çox dəyərlər və böyənilən bir mükafat versin? (11-ci ayə, s.538). Həmin fikir nisbətən fərqli formada "Bəqərə" (245-ci ayə, "Təqavüñ" (17-ci ayə) və digər surələrdə deyilir. "Təqavüñ" surəsində oxuyuruq: "Əgər Allahə gözəl bir bərc versəniz (mallarınızdan, əməllərinizdən və övladlarınızdan Onun yolunda versəniz, onun (mükafatını) sizin üçün qat-qat artırır və sizini bağışlayır. Allah qədir bilən və həlimdir (s.557). Qədir bilən Allah onun yolunda verilən ehəsana görə həm insanı bağışlayır, həm də ruzisini qat-qat artırır".

İlahi kitabda on savadsız insanlar üçün də həyati nümunələr çəkilir ki, onlar ondan ibrat götürsünlər, çünkü bu məsalların çoxu möşətən, gün-güzərlərini ilə bağlı hadisəldərdir. Kənd yerlərində yaşayan, əkin-biçinlə məşğul olan adamlar çox yaxşı bilirlər ki, Allahın mərhəməti olduqda ədkidliklər bir bugda dərindən 4,5,6,7 və daha çox sünbüll boy atır. Hor sünbüldə xeyli miqdarda (50,60, 70 və daha artıq) dən olur. Ancaq yağış yağmadıqda, torpaqda nəmlik olma-dıqda əklən toxumlar yürüyüb zay olur.

"Bəqərə" surəsinin 261-ci ayəsində oxuyuruq: "Mallarını Allah yofunda xərcəyənlərin misali yeddi sünbüll cü-cərdən və sünbüllerinin hər birində yüz den olan toxum kimi dərindən və yalnız imkanları miqdardında tapanlara sədəqələri barədə irad tutanları və onlara məsxərə edənləri Allah məsxərə edir və onlar üçün neçə qat artırr. Allah geniş (vücud, qüdrət və rəhmət sahibi) və bilendir (s.44). Bəli, Allahın rəhməti, mərhəməti genişdir, ölçüyügəlməzdür. İnsan bunları barədə düşünməli, gördüklarından ibrat alməli,

ümidiyi böyük Yaradana bağlamalıdır.

Sonrakı ayədə bildirilir ki, o şəxslərin Rəbbi yanında layiqli mükafatları vardır ki, etdikləri yardıma görə kiməsə minnət qoymurlar, dilləri ilə insanları incitmirlər. Dilimizdə işlənən "Yaxşılıq elə, minnət qoyma" ifadəsi də, şübhəsiz ki, bu ayənin xalq dilində ifadəsidir. 263-cü ayədə deyilir ki, xoş bir söz əziiyyət və xarlıq gətirən sədəqədən daha üstündür. Əgor insan kiməsə etdiyi yaxşılığı, köməyi diliñə götürürse, xeyrəxah eməlini puça çıxarıır.

264-cü ayədə göstərilir ki, malını camaata göstərmək, minnət qoymaq məqsədilə xərcəyənlər riyakarlıq edirlər, onların Allah'a, axırə gününə inamı yoxdur. Allah-Taala onların əməlini üzərinə azacıq torpaq oturmuş və sonra leysan yağışın yağıb onu temiz bir daş halına saldıgı möhkəm və hamar daşa bənzədir.

Allah-Taala riya etmədən əz malını sədəqə verib, onu dələ getirməyən adamların eməlinin savabını yüksəlklikdə, yaylaqda yerləşən bağların məhsuluna oxşadır. İlahi kitabda oxuyuruq:

"Mallarımı Allahın razılığını qazanmaq və ruhlarını möhkəmləndirmək üçün xərcəyənlər yüksəlklikdə yerləşən və leysanın yağıması nəticəsində iki qat meyvə vermiş bağ kimidir.

Ora leysan yağımasa da narın yağış yağıb. Allah əməllərimizi görəndir" ("Bəqərə" surəsi, 265-ci ayə, s.45).

"Bəqərə" surəsinin 274-cü ayəsində deyilir:

"Öz mallarını gecə və gündüz, gizlin və aşkar xərcəyənlərin Rəbbi yanında meramlarına layiq mükafatları vardır. (Axırtda) onlar üçün nə bir qorxu var, nə də qəmgin olarlar" (s.46).

Məhəmməd (s) peyğəmbərdən rəvayət olunan həsilərin birində deyilir: "Əlinin gördirdiğim pulu vardı... Birinci gizli, birinci aşkar, üçüncüsünü gündüz, sonuncusunu gecə verdi. Soruşdu:

- Ya Əli, sədəqəni niyə bu üsulla verirsən?

- Dördündən biri qəbul olunar ümidiylə, ey Allahın rəsulü!..

Əli mən bu cavabı verən kimi İlahi fərmani (274-cü ayə) gəldi.

"Təvəbə" surəsinin 79-cu ayəsində oxuyuruq: "Rəhbətlə sədəqə verən və müstəhəb sədəqələr ölüyən möminkər və yalnız imkanları miqdardında tapanlara sədəqələri barədə irad tutanları və onlara məsxərə edənləri Allah məsxərə edir və onlar üçün ağırlı bir azab olacaqdır" (s.199). Ayədən görünür ki, yaxşılıq etməye, sədəqə verməyə rəhbəti olan hər bir kəsin işi böyənilər, imkanları daxilində xərcədikləri üçün kimse onlara irad tutmamalı, məsxərə etməməlidir. Çünkü onların sədəqələri az da olsa imkanları müqabilindədir.

İslamın əziz peygəmbəri Məhəmməd (s) buyurub: "Dünya axırətin əkin yeridir". Hər bir insan özünün yaxşı eməlləri ilə axırət pay aparmalıdır.

İslam dinində insanın yaşayışı ilə bağlı hər bir işdə orta mövqənin tutulması, orta yolan seçilmesi boyenlər,

iman gösterenler bela bir hayatı rəqbatlıdır, təşviq edilir. "Furqan" surosunun 67-ci ayesində oxuyuruz: "Və o kəslor ki, Allah yolunda xarçeyən zaman nə israf edərək həddi aşar, nə de similiy göstərərək həddən aşağı enerlər, bu iki yolu arasında orta həddə və ədalətlər olar" (s.365). Çünkü israfçılıq sonralar onun özünü ehtiyaca düşməsinə, başkasına möhtac olmasına səbəb olar. Xəsislik isə qəlbini daşa döndürər, özü cəmiyyətin qımaq obyektiyinə çevirir.

Mütəal Allah "Fatir" surosunun 29-30-cu ayələrində buyurur ki, "Quran"ı müntəzəm oxuyan, namaz qılan, ruzisində Allah yolunda gizli və aşkar xarçeyənlər kasadığı və ziyanı olmayan bir ticarət ümidi vardırlar. Həmin şəxslər qadır Allah dua edərək mükafatlarının mükəmməl olaraq ətrafı edilməsini, artırmalarını istəyir, əməlleri, sükürləri müqabilində onlara təşəkkür edir və Özünün bağışlayan, qədirilən olduğunu bildirir.

İnsan heyatına hərəkəfi və mükəmməl baxış, onun tənzimlənməsi İlahi kitabın əsas qayəsidir. "Nur" surosunda deyilir: "Sizin maddi baxımdan üstün və dolanışçıda rıfah içində olanlarınız qohumlara, yoxsullara və Allah yolunda hərəkət edənlərə bəxş vermekdə similiy etməsinər və bəxşisi tərk etməyə and içməsinər. Gərək (onların acidil və kobud olmalarını) əvvəl etsinlər və (teq-sirlərindən) keçsinlər.

Məğər Allahın sizə bağışlamasını istəmirsiniz? Allah, çox bağışlayan və məhrəbdər! (22-ci aya, s.352). Ayədə qadır Allah maddi cəhdətnə imkanlı etdiklərinin səbir, dö-züm, mətanət baxımdan da üstün olmalarını, gəzəştə getmələrini, bağışlamağı bacarmalarını isteyir. Bəzən edilən yaxşılıqlar müqabilində sahibinə minnətdərlik edilmir, xoş münasibət belə hiss olunur. Çünkü imkansızlar çox vaxt acidil və təkəbbürlü olur, sırın, xoş bir sözü dilə gətirməyi qırurlarına siğışdırırlar.

Xeyrxaqli göstəren şəxs daxılində belə qərara gelir ki, bir dəha kömək göstərməyəcək, yaxşılıq etməyəcəkdir. Allah-Taala bu-yurur ki, həmin şəxslər ürəyböyüklük göstərsinlər, bəxşisi tərk etməyə and içməsinər və əvvəl etməyi bacarsınlar. Çünkü Allah Özü ən böyük bağışlayan və əvvəl edəndir. El arasında belə bir ifadə işlənir: "Yaxşılıq yaxşılıq har kişinin işdir, yamanlıq yaxşılıq nər kişinin işdir". Belə, ən böyük mərdlik, iğidilik yamanlıq yaxşılıqla cavab vermekdir. Qadır Allah da bizi bu yola dəvət edir.

İlahi tərəfindən hər bir şəxs üçün qorar verilmiş ömür möhlətinin sonu ölümdür. İnsan ağlı kəsendən, özü-nü dərk edəndən ölüm anının da yəqinliyini bilir, Allah, Onun Peygəmbərinə, göndərdiyi "Quran"a inamı, itaati və ibadəti ilə özünü pəkəldirdirməgə çalışır.

Allahın razılığı üçün malları ehtiyacılırla paylama-gın, yəni saxavətin en yüksək dərəcəsi iysar adlanır, bu keyfiyyətlərə malik olan şəxs özüne daha çox lazım olan şəyərən keçir. Hədislərin birində deyilir. Həzrət Əli təmən övladları Həsən və Hüseyin uşaq vaxtı xəstələnlər.

Valideynləri onların sağlanması üçün üç gün oruc nozir edirlər. Uşaqlar sağlar. Valideynlər əhədərinə vəfa edirlər. Uşaqlar və xidmətçiləri Fizze də onlara qoşulur. İftar vaxtı qapıdan bir dilənci səslenib ac olduğunu bildirir. Onlar yemek paylarını sahə verib, su ilə iftar edirlər. Bu hal üç gün tökrək olur.

Valideynlər, uşaqlar və xidmətçi taqətsiz olsalar da hər dəfə yemek paylarını ehtiyacı üzündə dilənenlərə verirlər. Elə bu vaxt Əli (ə) və ailəsi haqqında "İnsan" surası Məhəmməd (s) peygəmbərə nazıl olur. Surədə deyilir: "Onlar öz nəzirlərinə əmal edər, şəri və əzabı olduqca geniş olan bir gündən qorxarlar. Və onlar yeməklərini, özlərinin ehtiyacı olub qox istədikləri halda Allaha olan məhəbbət üzündən fəqirə, yetimə və əsirə verərlər". "Biz sizə Allah rızası üçün yemek veririk. Biz sizdən hər hansı mukafat və təşəkkür istəmirik" (7-9-cu ayələr, s.579).

Iysarinən on nadir və əzəmətli nümunəsi Kərbəla faciəsidir. İslam dininin "Quran"ın yaşaması, qəhrəməsi namən imam Hüseyin(ə) zəmanətinin pozğun, qəddar, qanıçan hakimən beyət eləmədi, Kərbəla çölündə özünü, övladlarını, yaxın dostlarının Allah yolunda şəhid olmalarına, ailəsinin əsirliyinə razı oldu. Onun səcətli, qəhrəmənliliq haqqın batıl üzərində qələbəsinin parlaq nümunəsi kimi dünən tarixində özüne yer aldı. Kərbəla müsibətindən on dörd əsrə yaxın vaxt keçməsinə baxmayaraq, hər il müsəlman dünyası Aşura mərasimini təzəyədarlıqla yad edir, haqqın, ədalətin düşmənərini, qəddar zahməti lənətləyirler.

"Hicrət" surasında mömin bəndələrin əsas xüsusiyyətləri belə sadalanır: "Möminlər yalnız Allaha və Onun Peygəmbərinə iman götürmiş, sonra (öz imanında) əsلا şəkk-şübə etməyib mal və canları ilə Allah yolunda cihad etmiş kəsərlər. (Etihad, söz və əməldə) doğruulu onlardır" (15-ci aya, s.512).

Coxları dünya həyatında var-dövləti, övladları ilə öyünmür. Allah-Taala bu hali bəyənmir: "Həqiqətən, mal-dövlətiniz və övladlarınız ancaq bir imtahan vasitəsidir. Ən böyük mukafat Allah yanındadır. Allahdan bacardığınız qədər qorxun.(Onun dəvətini və əmərlərinin) eşidin, itaat edin və (can və mal-dövlətinizdən Allah yolunda) sərf edin ki, bu özünüz üçün dəha yaxşıdır".

"Ləyl" surasında oxuyuruz:.. "kim (öz malından və var-yoxundan Allah yolunda) bəxş etsə və təqvalı olsa və Allahın vədlərini təsdiq etsə, Biz onu tezliklə asan olma yola (iman və itaate) hazırlayıraq" (5-7-ci ayələr, s.595).

Qüdrət və Əzəmet sahibi bu ayələrdə də saxavəti, Allah yolunda verilen hədiyyəni dəyrənləndirir və verilən bəxşisinin insanın imanlı olmasına, təqva yolunu asanlıqla getməsinə səbəb olacağını bildirir.

Sonrakı ayələrdə Allah-Taala buyurur ki, xəsislik

edənlər özlərinin möhtəc olmayıcağını sansalar, İlahi vədlərini təkzib edirlər. Tezliklə onları çətin bir yola həzirlayarıq ki, təqva yolunu getmək onlara ağır olar. İslama xəsislik, similiy insan mənəviyatını korlayan bir xüsusiyyət kimi pişlənilir.

Məhəmməd(s) peygəmbər buyurub ki, Səxavət Cənnətdə bir ağacın adıdır ki, Qiymət günü onun budalarını bütün səxavətli adamları qaldırıb Cənnətə aparar. Xəsislik isə Cəhennəmdə bir ağacın adıdır ki, öz budaları ilə bütün xəsisləri yığıb Cəhennəmə aparan.

Əmirlərinin Əlis(ə) buyurur: "Sicim dövlətli səxavətli diləncidən də yoxsuldur". Çünkü səxavətli dilənci yiğidişləri başqlarına hədiyyə edər, ancaq xəsis varlı bir qara qəpiyinə belə qıymaz, düşünər ki, bununla o yoxsullaşar. Həzrət Əli(ə) bu barədə bir də buyurub: "Mal sərəxşələri üçki sərəxşələndən dərəcədən həddətli".

Doğrudan da, içki sərəxşələri bir neçə saatdan sonra insan tərəfdir, mal sərəxşələri isə ona aludə olanı ömrü boyu mast edir, yiğidişəyiç, heç vaxt göz döymür, malını gizlətməyə çalışır. Dünyadan ayrılmış məqəmliyənən anı onun üçün olduqca ağır və çətin keçir. Çünkü yiğidişləri qoyub gedir və bu var-dövlət onu ölməndən xilas etmır, başqlarına qalır.

Allah-Taala "Nisa" surəsinin 37-ci ayəsində Özünən fəzil mərhəmətdən onlara verdiklərini gizlədənləri, xəsisləri və camaatı da bu pis əmələ sövq edənləri kafırlar cərgəsinə qoşur, ximicələrə alçaldıcı bir əzab hazırlanmışdır. Ən səxavətli əsərdir ki, ondan istəməni, özü hədiyyə etsin. Hər kəs yaxşılıq əsəsə, Allah da ona yaxşılıq edər. Allah yaxşılıq edənləri dost tutar.

"İsla" surasında oxuyuruz: "De, əger siz mənim Rob binim cənnət xəzinəsinə malik olsaydım, onda xəreləmək qorxusundan mütləq xəsislik ederdin. İnsan həmişə xəsisdir" (100-cü aya, s.292). Ayədə aydınır ki, insan təbiətən xəsisdir, ancaq o, İləhinin rəhmət və bərəket xəzinələrinin zenginliyini, onların bəndələr üçün xəreləndiyini dərk edib böyük Yaradana penah aparmalı və bu pis əmələ son qoymalıdır.

Xəsislik edib Allahın emrinə pozanlar müxtəlif bəhənələrlə özlərinə haqq qazandırmağa çalışırlar. Bu barədə "Yasin" surasında oxuyuruz: "Onlara: "Allahın sizə razi olaraq verdiyindən (haqqı olan şəxslərə Allah yolunda) sərf edin" deyildikdə, kafırlarla iman gotiranlara: "Allahın istədiyi toqirdən yedirə biləcəyi kosımı yemek verək?..." deyərən Allah onun ac qalmasını istəmişdir!. Siz yalnız açıq-aşkar azığlıq içindəsiniz" (47-ci aya, s.443).

"Məhəmməd" surasının 37-ci ayəsində bildirilir ki, Allah malımızı Onun yolunda ısrarla xəreləməsi tələbinə qoymaqla sizin kimliyinə, daxili kiminizi üzə çıxarıır, faş edir. Sonrakı ayədə isə deyilir ki, siz Allah yolunda xəreləməyə çağırılanlarısınız. Kim xəsislik etsə, özünü qarşı xəsislik edir. Qəni olan Allah ehtiyacsız, siz isə Ona möhtəsciniz.

"Huməzə" surasında oxuyuruz: " O kəs ki, mal yiğib

onu döna-döna sayır (və bu mal-dövləti necə əldə edib, necə xəreləmək barədə Allahın emrinə heç bir əhəmiyyət verməz). Və elə zənn edər ki, mal-dövlət onu əbədi yaşadacaqdır (və ölüm, yaxud bədbəxt hadisələr onu haqlamayaçaqdır). (Xeyr), belə deyildir, şübhəsiz ki, o Hütəməyə (əzən oda) atılacaqdır (2-4-cü ayələr, s.601).

Ayələrdən göründüyü kimi, ömrü boyu var-dövlət yiğib onu sayıb artırmalı məşğul olanlar azığlıq içərisindədir. Onlar yiğidişlərini Allahın buyurduğu yerə xəreləmir, var-dövlətlərinin onları əbədi yaşadacaqlarını güman edirlər. Belələri Həzrət Əlis(ə)nin buyurduğu kimi, əslində mal sərəxşələrinin başqlarına hədiyyə edər, axırda onların məkanı Cəhennəmin ən qaynar yeri, alt mərtəbəsi olan Hütəmədir ki, yandıqa yanacaqlar.

"Qurani-Kərim" in "Nəşm" (33-34-cü ayələr), "Hədid" (24-cü aya), "Qələm" (12-ci aya), "Haqqə" (34-cü aya), "Mearic" (18-21-ci ayələr), "Müddəssir" (44-cü aya), "Təkasur" (1-ci aya) və digər surələrində də xəsislik, onun insanın rühiyyəsindən, davranışında, yaşayışında yaradılıq xoş galmyən cəhətlər açılır, pislənilir, iman gətirənlər xəbərdar edilir, bu pis əməldən çökindirilir.

İman Həzrət Əli (ə) buyurur ki, yaxşı əməllərə bir-birinə müsbəqə edin və bə yolda qərimət əldə etmək üçün tələsin. Bilin ki, xalqın sizə ehtiyacı döşərə, bu, Allahın sizə göndərdiyi bir nemətdir. Ən səxavətli əsərdir ki, ondan istəməni, özü hədiyyə etsin. Hər kəs yaxşılıq əsəsə, Allah da ona yaxşılıq edər. Allah yaxşılıq edənləri dost tutar.

Biz bu yazida xeyrxaqliğın en ali mərtəbəsi olan saxavətə səxavətlilik, onun tam əksini təskil edən xəsislik barədə mümkin qədər müffəsəl bəhs etməyə çalışıq. Fikrimiz izahında on çox bəhərləndiriyim və istinad etdiyimiz mənbə Müqəddəs kitabımız "Qurani-Kərim" oldu. Müqəddəs kitab barədə layiqli söz demək in-səndən mükəmməl bəhət, geniş dənizgörüşü tələb edir, təqdim olmuş ayələrin izahında xətəya yol verilibsə, Allahdan bağışlanmaq diləyirik.

Həyatda həqiqi müvəffəqiyətəmiz və nicaatımız İlahi kitabda buyurulanlara əməl etməyimizdən asılıdır. Allahu and verək böyük həyətindən, əzəmatindən, göndərdiyi peygəmbərin haqqına və sonuncu kitabına, qəlbimizi Özzi yaxşılaşdırmaq, bəzən qədər qəzəbələndirən onun yolunda xəreləmək İlahi fəzilatına nail olub xeyrxaqliğın ali möqəmmətini əldə edək.

• Hacı Bayram